

Origo resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld i Stockholms län

Bakgrund

Origo resurscentrum startade år 2013 och ett avtal upprättades mellan 25 länskommuner, Stockholms läns landsting och Polisen i Stockholms län. Avtalet gäller till och med den 2015-12-31. År 2014 beslutade även Sigtuna kommun att ingå i samarbetet och sedan dess är hela länet upptagningsområde för Origo.

Länsstyrelsens kartläggning av socialtjänstens arbete med kvinnofridsfrågor samt Stockholms stads egna kartläggning 2008-2009 visade att det fanns brister hos olika myndigheter avseende stöd till flickor, pojkar, kvinnor och män utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld. I Stockholms stads kartläggning framkom att det fanns ett stort antal flickor och pojkar som var utsatta.

Initiativet till Origo togs av Operation Kvinnofrid. Inför projektstarten intervjuades chefer och tjänstemän från berörda myndigheter och många uttryckte behov av framför allt kompetensutveckling, konsultation i enskilda ärenden och ökad samverkan och samordning i dessa ärenden, i syfte att stärka stödet till de utsatta.

Verksamhet

På Origo arbetar socionomer/kuratorer, polis, barnmorska samt administratör. Drygt 200 ungdomar har tagit kontakt med verksamheten på eget initiativ under 2013-2014. Verksamheten har nått fler ungdomar genom samarbetet med ca 500 yrkesverksamma och frivilliga aktörer som har kontaktat Origo kring enskilda ungdomar. Avsaknaden av, eller otillräckliga kunskaper om, arbetsmetoder och bedömningsverktyg i ärenden med hedersrelaterat förtryck och våld har ibland ökat hotbilden markant och placeringar av ungdomen har inte kunnat undvikas. Till exempel kan alltför mycket kommunikation med vårdnadshavarna (om dessa är förövarna) förvärpa situationen. Origo har goda erfarenheter av samarbetet med stadsdelar, kommuner, landsting och polis under projektperioden och livssituationen för många ungdomar har förbättrats succesivt. Medarbetarna inom Origo har också stor nytta

av varandras yrkeskompetenser då många ärenden de kommer i kontakt med är komplexa till karaktären.

Det är vanligt att ungdomar ber om stöd och hjälp från Origo i kontakt med till exempel olika myndigheter, då de upplever att många yrkesverksamma inte förstår deras livssituation eller mekanismerna bakom hedersrelaterat våld. Totalt har Origo under projekttiden hittills genomfört uppemot ca 1200 stöd- och rådgivningssamtal med ungdomar.

Under samma period, 2013-2014, har cirka 1100 konsultativa och vägledande samtal genomförts, via telefon eller besök, med yrkesverksamma och frivilliga aktörer.

Konsultativt stöd och utbildning

Efterfrågan på utbildning har varit hög och Origos utbildningsdagar/seminarier för yrkesverksamma har mestadels varit fullsatta och mycket uppskattade. Många deltagare anser att de har stor hjälp av Origos kompetens. Origo har märkt att det råder osäkerhet i länet kring hur man ska handlägga och hantera enskilda ärenden. Otillräckliga kunskaper inom området har ibland medfört att situationen för ungdomen har förvärrats eller varit på väg att förvärras.

Verksamheten har under projekttiden utvecklat olika strategier och alternativa lösningar i takt med erfarenheter som gjorts och görs inom ramen för projektet. Origo har till exempel bidragit till att förhindra många barn- och tvångsäktenskap och stöttat ungdomar i att våga satsa på sin framtid i form av studier och/ förvärvsarbete. Många yrkesverksamma som är insatta i problematiken med hedersrelaterat våld och förtryck kontaktar också Origo, för att försäkra sig om att de är på rätt väg eller för att diskutera olika alternativa strategier.

Under projekttiden har samarbetet med berörda myndigheter i kommuner och landsting, med polis och med frivilliga aktörer stärkts och förbättras. Det fortsatta arbetet mot hedersrelaterat förtryck och våld i länet är en angelägen uppgift och behöver fortsätta.

Utvärdering

Utvärdering av verksamheten gjordes under 2014 av en utomstående konsult. Utvärderingen ligger till grund för förhandling om verksamheten ska fortgå efter avtalstidens utgång.

Resultat av utvärderingen visar sammanfattningsvis att

- Olika målgrupper som varit i kontakt med Origo har stort förtroende för verksamheten och att de upplever att de har fått stöd och vägledning.
- Origo arbetar ändamålsenligt enligt avtal och tillgodoser ett stort behov av kunskap och kompetens i länet.
- Verksamheten gör stor nytta för såväl utsatta ungdomar som yrkesverksamma som möter dessa ungdomar.
- Origos kombination av hög kompetens på området, möjligheten för ungdomarna att vara anonyma samt olika yrkesgrupper under samma tak gör att verksamheten erbjuder ett värdefullt stöd.

Origo har utöver individuellt stöd och rådgivning erbjudit förebyggande insatser i form av föreläsningar och pjäsvisningar med efterföljande dialog till över 4000 ungdomar. Effekterna av dessa insatser är svåra att mäta kortsiktigt men enligt utvärderingen bidrar insatserna sannolikt till attitydförändringar hos ungdomar och unga vuxna. Över 7000 yrkesverksamma och frivilliga aktörer har under samma period erbjudits kompetensutvecklande insatser i form av föreläsningar, seminarier och utbildningsdagar. Socialarbetare, lärare, fritidsledare, fältassistenter och andra vuxna som kommer i kontakt med barn och unga uttrycker att de vill arbeta förebyggande men vet inte hur de ska gå till väga. Ju fler vuxna som får tillgång till konkreta förebyggande metoder, desto fler vuxna i länet kan arbeta aktivt för och bidra till ett jämlikt och jämställt samhälle.

Nuläge och framtid

Ett virtuellt resurscentrum är en del av projektet men har försenats och beräknas vara i drift i början av 2015. En samverkansplattform ”Origobook” som syftar till att samla olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer under ett virtuellt tak, där ett utbyte av kunskaper, metoder och erfarenheter kan ske. Origobook kommer att möjliggöra konkret samverkan mellan olika myndigheter och frivilliga aktörer i länet och väcker mycket intresse nationellt och internationellt.

Det finns många ungdomar runt om i länet som har behov av stöd och rådgivning i hedersrelaterade frågor. Behov av fortsatt uppsökande och förebyggande arbete med ungdomar är stort. Ett angeläget utvecklingsområde för Origo resurscentrum är att nå ungdomar med annan sexuell läggning samt ungdomar med funktionsnedsättningar som är särskilt utsatta i en hederskontext.

I och med denna PM och med utvärderingen som grund är det styrgruppens mening att Origo resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld i Stockholms län ska permanentas som verksamhet.

Alexandra Göransson, Stockholms stad

Anders Fredriksson, Nacka Kommun

Anne Simmasgård, Österåker Kommun

Anne-Sofie Holmertz, Vaxholm stad

Barbro Johansson, Upplands Väsby Kommun

Eva Folke, Upplands-Bro Kommun

Ylva Sjögren, Värmdö Kommun

Monica Lindell Olsson, Stockholms läns landsting

Ulf Haquinius, Polismyndigheten, Region Stockholm

Gunilla Hjelm-Wahlberg, Kommunförbundet Stockholms Län

Dilek Baladiz, Origo